

Senioren : demografie, inkomen, zorgvraag.

Lokale verschillen 2015-2025

Provincie Antwerpen, Dienst Welzijn en Gezondheid 2016

Senioren: demografie, inkomen en zorgvraag. Lokale verschillen 2015-2025

Provincie Antwerpen – dienst Welzijn en Gezondheid

Antwerpen, 2016

Stafdienst – Steunpunt sociale planning

Guido Bottu

Rudy Marynissen

Boomgaardstraat 22 (bus 100), 2600 Antwerpen (Berchem) Tel. 03 240 61 70

e-mail: socialeplanning@provincieantwerpen.be

<http://www.provincieantwerpen.be/beleid/welzijn-en-gezondheid/sociale-planning.html>

INHOUD

Inleiding	3
1 Demografische evolutie (2015-2025)	4
2 Lage inkomens	10
3 Zorgvraag & Inkomen	16
a) lokale verschillen in zorgvraag	
b) zorgvraag en inkomen	
4 Evolutie van de zorgvraag	24
a) methode	
b) totale zorgvraag	
c) residentiële vraag	
Enkele besluiten en vragen	31
Bronnen	34
afzonderlijk gepubliceerd: detailcijfers per leeftijdsgroep en gemeente	

Inleiding

Deze studie schetst voor senioren lokale verschillen in:

- de verwachte demografische evolutie (in de jaren 2015-2025),
- de inkomenspositie (senioren met laag inkomen) in 2015 en de recente evolutie
- de zorgvraag en de verwachte evolutie (in de jaren 2015-2025)

De aandacht gaat vooral naar gemeenten in de provincie Antwerpen, wel tegen de achtergrond van alle Vlaamse gemeenten.

Cijfers worden ook voorgesteld voor de grote zorgregio's volgens het decreet van 23 mei 2003 (gewijzigd in 2008). Zie onderstaande kaart. De cijfers voor de zorgregio Antwerpen worden ook opgesplitst over 'stad Antwerpen' en 'andere gemeenten'.¹

Een afzonderlijk gepubliceerde tabel geeft voor de gemeenten en regio's meer gedetailleerde cijfers. In die tabel kan men ook zelf een groep gemeenten samenstellen, waarvoor de indicatoren dan automatisch berekend worden.

Kaart 1

¹ Redenen hiervoor zijn: a) de cijfers voor stad Antwerpen wijken vaak sterk af van die voor het geheel van de andere gemeenten in de regio en b) stad Antwerpen beïnvloedt sterk de cijfers voor de regio (daar het ongeveer de helft van het aantal senioren in de regio telt).

1. Demografische evolutie

Voor de demografische evolutie in de periode 2015-2025 steunt deze studie voor 2015 op de gekende aantallen (FOD Economie) en voor 2025 op de meest recente bevolkingsprojectie van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Tabel 1 geeft voor Vlaanderen en voor de gemeenten en regio's in de provincie Antwerpen de evolutie van enkele leeftijdsgroepen.

tabel 1: aantal inwoners ouder dan 65 jaar, evolutie tussen 2015 en 2025								
regio, gemeente	inwoners op 1-1-2015				evolutie tussen 2015 en 2025			
	65-74 jaar	75-84 jaar	> 85 jaar	totaal	65-74 jaar	75-84 jaar	> 85 jaar	totaal
Vlaanderen	621892	452327	171247	1245466	148082	44363	61704	254149
provincie Antwerpen	168358	121657	46741	336756	40712	11004	15028	66744
zorgregio groot								
Antwerpen								
* stad	40750	31952	14129	86831	6307	-2044	574	4836
* andere	44917	31149	11842	87908	11239	5265	5243	21747
Mechelen	38979	28876	11120	78975	9518	2466	3681	15664
Turnhout	43712	29680	9650	83042	13650	5316	5531	24497
Aartselaar	1839	1139	386	3364	-10	361	381	732
Antwerpen	40750	31952	14129	86831	6307	-2044	574	4836
Arendonk	1269	817	255	2341	189	191	179	559
Baarle-Hertog	302	148	45	495	-1	95	9	103
Balen	2135	1441	464	4040	393	236	267	896
Beerse	1636	1055	295	2986	466	242	252	960
Berlaar	1068	814	289	2171	415	43	93	550
Boechout	1246	855	397	2498	389	154	145	688
Bonheiden	1621	1254	562	3437	240	145	256	641
Boom	1459	1271	470	3200	241	-126	72	187
Bornem	2178	1559	519	4256	560	251	357	1168
Borsbeek	1030	751	250	2031	250	77	136	463
Brasschaat	4157	3076	1099	8332	1006	421	658	2085
Brecht	2729	1626	500	4855	969	562	312	1843
Dessel	879	655	197	1731	288	17	116	421
Duffel	1723	1141	469	3333	451	257	127	836
Edegem	2331	1937	811	5079	402	-40	208	570
Essen	1797	1073	339	3209	320	291	170	781
Geel	3743	2519	919	7181	1154	417	261	1833
Grobbendonk	1197	693	204	2094	276	223	103	602
Heist-op-den-Berg	4161	3023	1044	8228	1249	432	571	2252
Hemiksem	971	696	260	1927	116	78	58	252
Herentals	2573	2009	765	5347	1173	144	341	1658
Herenthout	904	642	213	1759	281	139	182	601
Herselt	1392	1082	413	2887	647	16	140	803
Hoogstraten	2039	1242	357	3638	498	386	287	1170
Hove	872	627	287	1786	295	91	66	452
Hulshout	934	663	212	1809	367	91	118	575
Kalmthout	1945	1206	477	3628	275	324	229	828
Kapellen	3073	2061	867	6001	262	396	319	978
Kasterlee	1733	1225	345	3303	752	207	288	1246
Kontich	1991	1568	519	4078	607	127	357	1091
Laakdal	1555	1037	367	2959	541	183	147	870
Lier	3452	2586	1014	7052	796	175	168	1139
Lille	1512	936	307	2755	665	309	176	1149
Lint	753	486	170	1409	405	145	89	639
Malle	1385	982	428	2795	546	150	209	906
Mechelen	6891	5297	2211	14399	1932	60	177	2169
Meerhout	978	734	219	1931	362	27	121	510
Merksplas	762	416	155	1333	406	208	83	697

gemeente	inwoners op 1-1-2015				evolutie tussen 2015 en 2025			
	65-74 jaar	75-84 jaar	> 85 jaar	totaal	65-74 jaar	75-84 jaar	> 85 jaar	totaal
Mol	3425	2592	823	6840	1019	220	549	1788
Mortsel	2234	1987	886	5107	517	-199	128	445
Niel	772	647	265	1684	285	-39	13	259
Nijlen	2361	1508	529	4398	405	366	246	1017
Olen	1154	698	242	2094	453	245	150	849
Oud-Turnhout	1521	937	294	2752	198	246	238	682
Putte	1821	1270	459	3550	412	223	226	861
Puurs	1576	1146	443	3165	560	96	159	816
Ranst	1979	1205	448	3632	538	397	265	1200
Ravels	1480	865	291	2636	433	273	143	849
Retie	1028	738	221	1987	396	105	173	674
Rijkevorsel	1118	705	207	2030	213	203	160	576
Rumst	1474	1070	431	2975	277	71	151	500
Schelle	826	529	193	1548	154	109	75	338
Schilde	2369	1742	571	4682	101	79	308	488
Schoten	3442	2720	979	7141	737	27	298	1062
Sint-Amands	778	613	266	1657	187	47	138	372
Sint-Katelijne-Waver	1864	1539	646	4049	604	-9	235	831
Stabroek	1806	926	307	3039	591	506	143	1239
Turnhout	4159	3064	989	8212	1037	178	432	1647
Vorselaar	680	550	147	1377	427	12	127	566
Vosselaar	1070	717	165	1952	234	104	181	519
Westerlo	2534	1500	539	4573	785	599	309	1693
Wijnegem	855	770	344	1969	400	-43	127	483
Willebroek	2144	1774	664	4582	643	-75	176	744
Wommelgem	1231	894	391	2516	322	101	195	617
Wuustwezel	1730	1079	356	3165	892	322	177	1391
Zandhoven	1363	854	355	2572	456	329	205	990
Zoersel	2686	1436	530	4652	325	787	301	1414
Zwijndrecht	1913	1288	531	3732	634	260	200	1095

Bron: 2015 FOD Economie, 2025 Studiedienst Vlaamse Regering (bevolkingsprojectie)

a) Ouder dan 65 jaar

In Vlaanderen zou (volgens vermelde projectie) het aantal inwoners ouder dan 65 jaar in de komende tien jaar met 20 % toenemen. Tussen de gemeenten zijn er echter zeer grote verschillen.

Kaart 2 geeft de verdeling van de Vlaamse gemeenten over vijf klassen.² Voor één op vier gemeenten (in roze of rood) is de toename groter dan 27 % en voor één op tien (in rood) zelfs groter dan 33 %. Het betreft vooral gemeenten in de provincies Antwerpen en Limburg.

Kaart 3 zoomt in op de provincie Antwerpen.

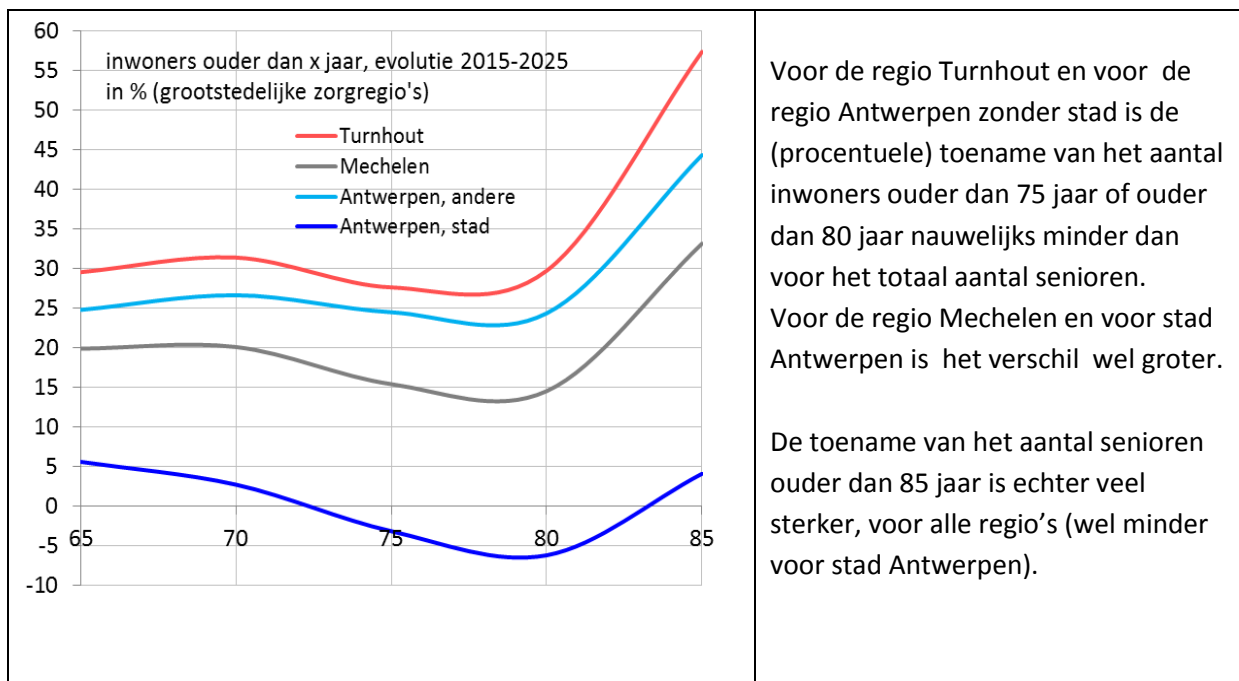
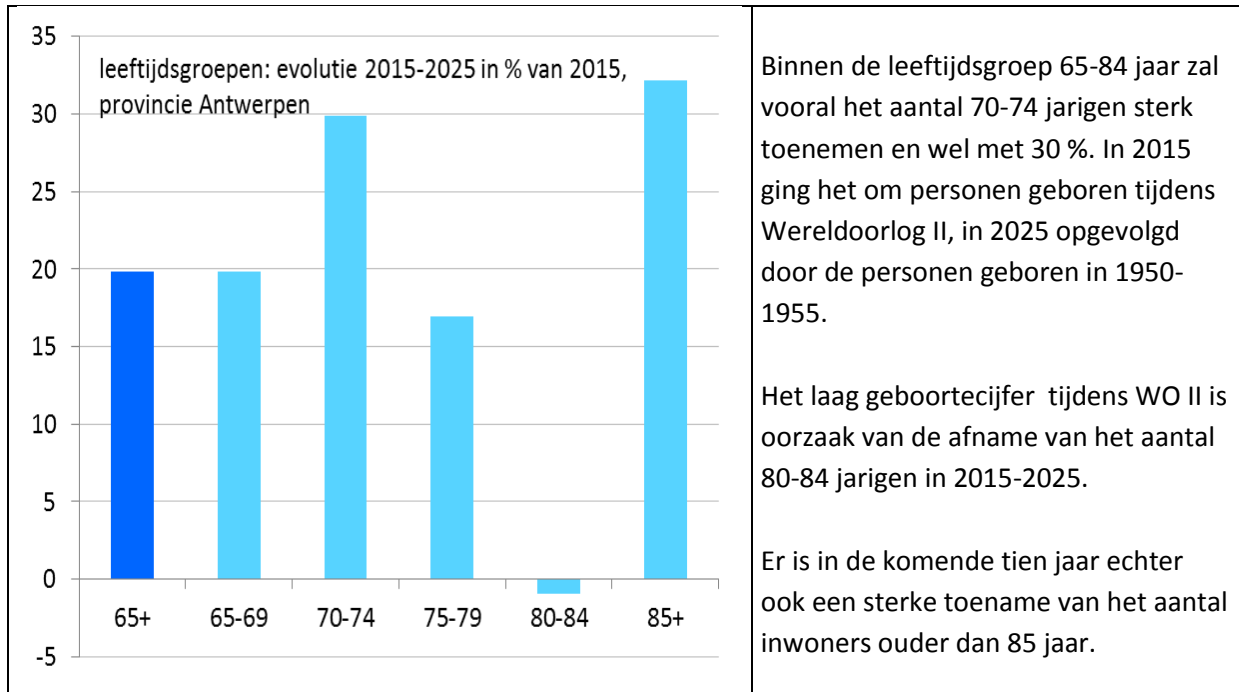
Voor het geheel van de provincie Antwerpen is de toename even sterk als voor Vlaanderen. Dit beeld wordt echter sterk beïnvloed door stad Antwerpen met een toename van slechts 6 %.

Voor de zorgregio Mechelen is de toename zoals voor Vlaanderen 20 %. Voor de zorgregio Antwerpen zonder stad is zij echter 25 % en voor de zorgregio Turnhout zelfs 29 %.

² Alle kaarten in deze studie zijn gelijkaardig opgesteld. In roze of rood staan de 25 % hoogst scorende gemeenten (in rood de 10 % hoogst scorende). In geel staan de overige gemeenten die nog behoren tot de 50 % hoogst scorende. In grijs staan de volgende 25 % gemeenten. In blauw staan de 25 % laagst scorende gemeenten. Als de verschillen in de laatste klasse nog zeer groot zijn, dan wordt deze nog in twee gedeeld.

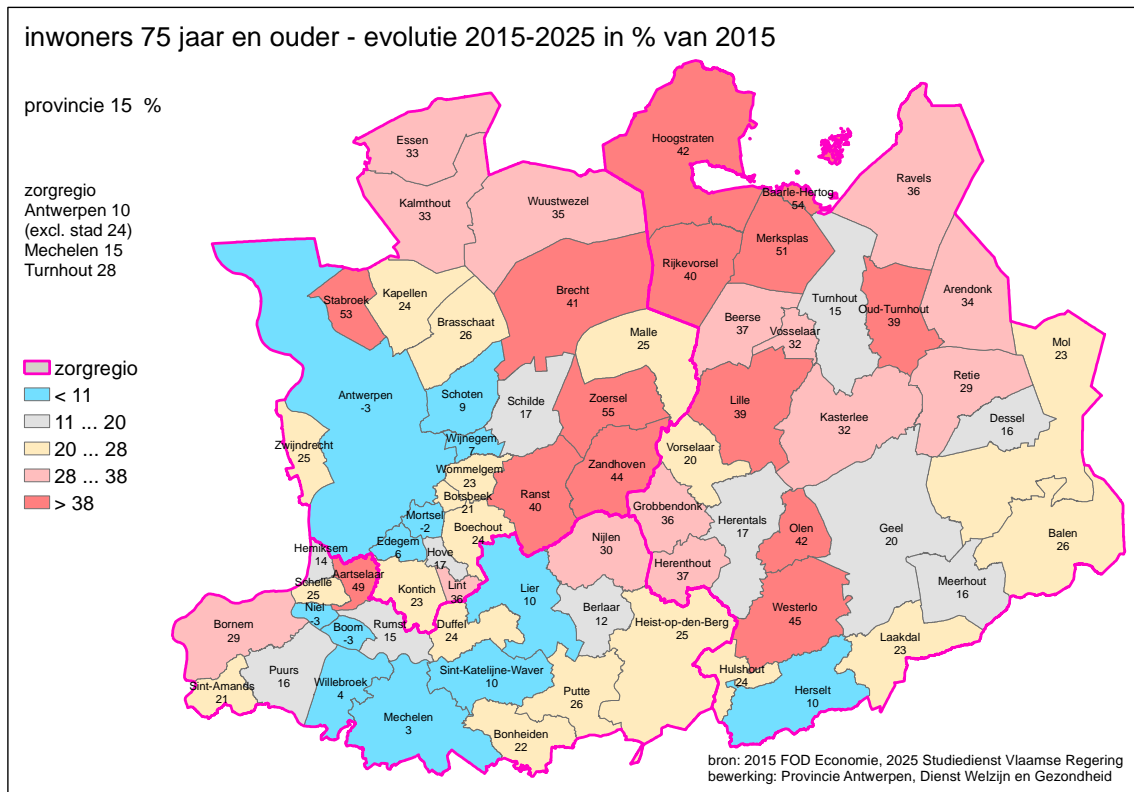
b) *Verschillen binnen de leeftijdsgroep 65+*

De toename van het aantal senioren heeft te maken met de hoge geboortecijfers na Wereldoorlog II tot het midden van de zestiger jaren. Die toename betreft echter niet enkel de jongere senioren, zoals blijkt uit volgende grafieken voor de provincie Antwerpen.

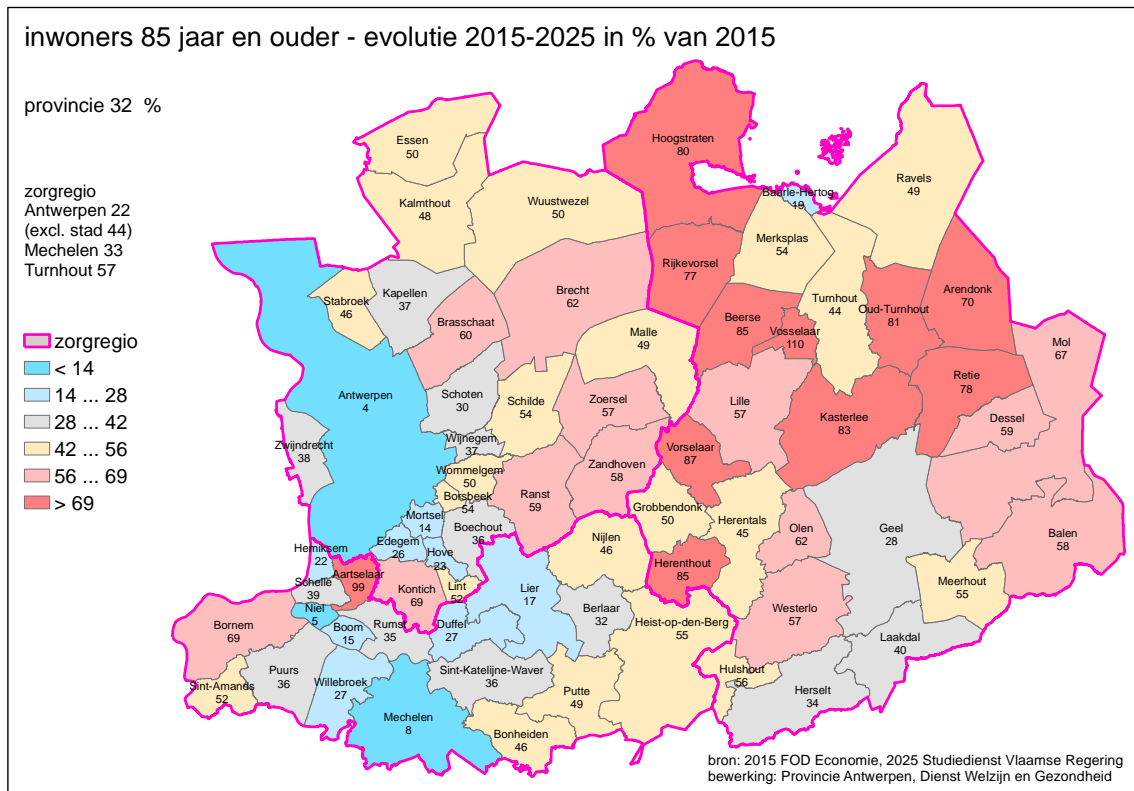

Kaarten 4 en 5 geven de evolutie voor de +75 jarigen en voor de +85 jarigen voor de gemeenten in de provincie Antwerpen.

Kaart 4

Kaart 5

Een afzonderlijk gepubliceerd bestand bevat voor alle Vlaamse gemeenten (°) volgende cijfers		
1-1-2015	inwoners	
	20-64 jarigen	
	65 jaar en ouder	per leeftijdsgroep van 5 jaar
1-1-2025	inwoners	
	20-64 jarigen	
	65 jaar en ouder	per leeftijdsgroep van 5 jaar
evolutie 2015-2025	65 jaar en ouder	in % van aantal op 1-1-2015 & procentrang (°)
	75 jaar en ouder	
	85 jaar en ouder	

(°) Via een kolom 'keuzegroep' is het mogelijk een zelf gekozen groep gemeenten te selecteren (na invullen van een code voor de keuze). De cijfers voor die groep verschijnen dan automatisch onderaan de tabel.

De tabel bevat ook kolommen om te filteren op een provincie, een arrondissement, of een zorgregio (decreet 2003, niveau 'regionaal stedelijk' en 'kleinstedelijk').

(°) geeft bij de waarde voor een gemeente aan hoeveel procent van de Vlaamse gemeenten lager scoren.

2. Lage inkomens

De beste indicator voor lokale verschillen in het ‘percentage inwoners met een laag inkomen’ is het ‘percentage met een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering’.³

Het maximale inkomen om nog recht te hebben op de verhoogde tegemoetkoming bedraagt 1471 euro per maand voor een alleenstaande verhoogd met 272 euro per bijkomende persoon in het gezin.⁴

Die inkomensgrens stemt voor een koppel met twee kinderen ongeveer overeen met de armoededrempel bepaald door de Europese Unie. Zij ligt wel hoger voor alleenstaanden en lager voor grote gezinnen.⁵

Tabel 2 geeft voor begin 2015 voor de regio’s en gemeenten in de provincie Antwerpen het aantal senioren met verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering.

tabel 2: verhoogde tegemoetkoming ziekteverzekering, 65 jaar of ouder, 1-1-2015							
regio							
Antwerpen, stad	9615	Antwerpen, andere	5155	Mechelen	7060	Turnhout	7573
Aartselaar	114	Geel	670	Malle	224	Schilde	191
Antwerpen	9615	Grobbendonk	216	Mechelen	1390	Schoten	356
Arendonk	205	Heist-op-den-Berg	1004	Meerhout	175	Sint-Amands	137
Baarle-Hertog	65	Hemiksem	130	Merksplas	144	St.-Katelijne-Waver	326
Balen	410	Herentals	460	Mol	507	Stabroek	201
Beerse	232	Herenthout	230	Mortsel	295	Turnhout	741
Berlaar	300	Herselt	274	Niel	113	Vorselaar	177
Boechout	155	Hoogstraten	369	Nijlen	540	Vosselaar	126
Bonheiden	206	Hove	61	Olen	183	Westerlo	378
Boom	277	Hulshout	214	Oud-Turnhout	168	Wijnegem	122
Bornem	294	Kalmthout	182	Putte	394	Willebroek	375
Borsbeek	148	Kapellen	268	Puurs	255	Wommelgem	158
Brasschaat	424	Kasterlee	265	Ranst	248	Wuustwezel	272
Brecht	386	Kontich	202	Ravels	236	Zandhoven	190
Dessel	145	Laakdal	265	Retie	180	Zoersel	303
Duffel	288	Lier	650	Rijkevorsel	213	Zwijndrecht	229
Edegem	224	Lille	325	Rumst	166		
Essen	241	Lint	75	Schelle	101		

Hierna volgt

eerst een bespreking van de grote lokale verschillen in het percentage van de senioren met een tegemoetkoming. Verder komen verschillen naargelang de leeftijd en de recente evolutie aan bod.

³ Voor gemeenten met een groot deel van de bevolking dat niet onder de *Belgische* ziekteverzekering valt, kan het percentage met laag inkomen wel onderschat worden. In de provincie Antwerpen gaat het vooral om Baarle-Hertog en Ravels en ook nog om Hoogstraten en Essen.

Zie: Provincie Antwerpen (Dienst Welzijn en Gezondheid), Lage inkomens en leeftijd, lokale verschillen, 2014, p. 3 (www.provant.be beleid en diensten, welzijn en gezondheid, omgevingsanalyse, thematische studies)

⁴ Bedragen op 1-1-2016. Zie www.riziv.fgov.be : zoek ‘verhoogde tegemoetkoming’.

⁵ Dit geldt ook bij vergelijking met de drempels in het onderzoek van het Centrum voor Sociaal Beleid. (Provincie Antwerpen, a.c., p.3).

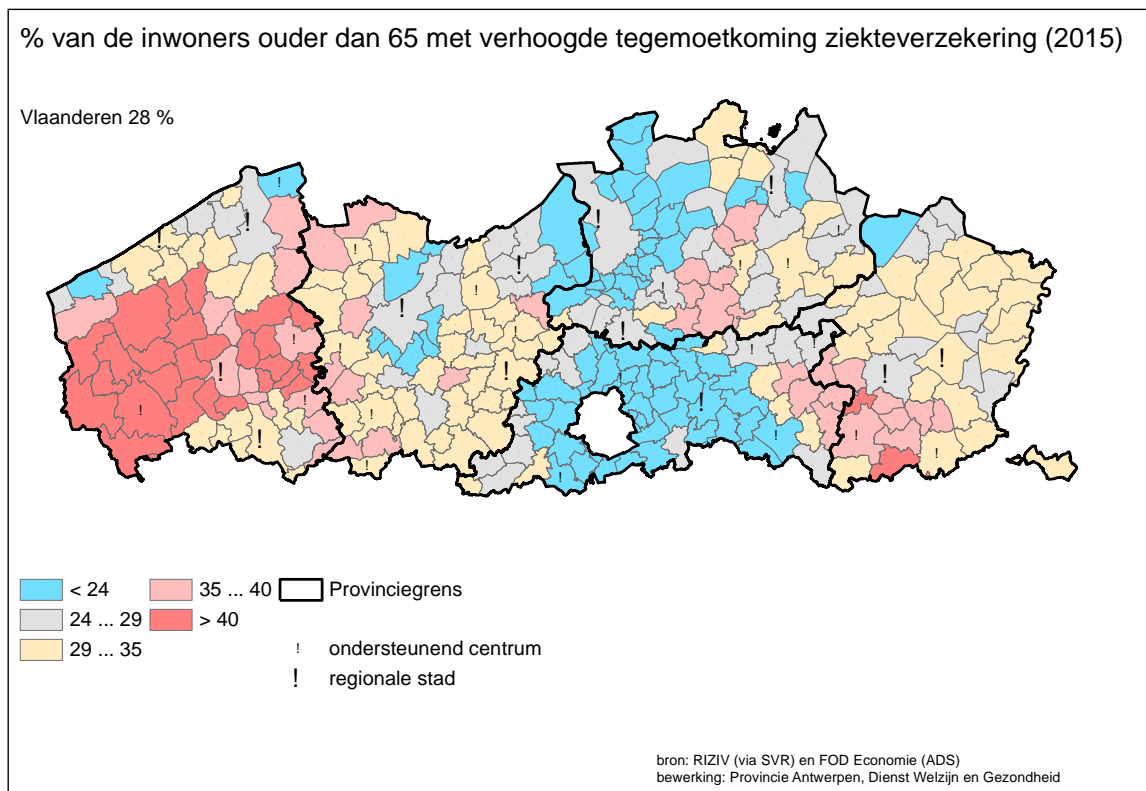
a) *grote lokale verschillen*

In Vlaanderen heeft (begin 2015) 28 % van de inwoners ouder dan 65 jaar recht op de verhoogde tegemoetkoming. Tussen de gemeenten zijn er echter zeer grote verschillen.

Kaart 5 geeft de verdeling van de Vlaamse gemeenten over vijf klassen.

- Voor 1 op 10 gemeenten is het percentage groter dan 40. Het betreft vooral gemeenten in de 'Westhoek' uitwaaiierend richting Tielt.
- Lage percentages (in vergelijking met Vlaanderen) betreffen vooral de rand van Antwerpen, Brussel, Leuven en Gent.

kaart 5

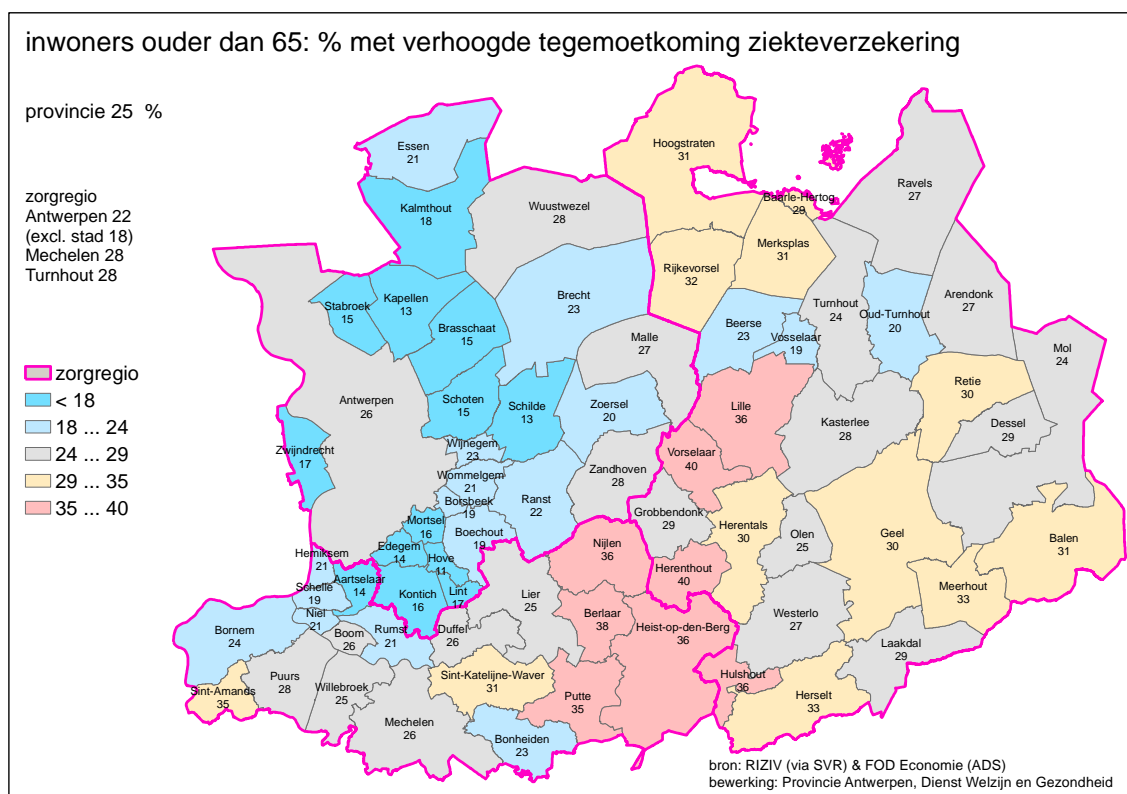

De verschillen vertonen geen stedelijk maar wel een regionaal patroon. Verklarende elementen zijn: vroegere of latere salariering (geringere pensioenrechten van zelfstandigen), loonverschillen tussen tewerkstellingssectoren, hoger of lager aandeel dat tewerkgesteld was in de overheidssector, vroegere of latere evolutie naar het tweeverdienersmodel.

Kaart 6 zoomt in op de provincie Antwerpen.

- Heist-op-den-Berg en omliggende gemeenten en iets verder ook Lille en Vorselaar behoren tot het kwart hoogst scorende gemeenten in Vlaanderen.
- Gemeenten behorend tot het laagst kwart scorende gemeente (in blauw) vinden we vooral in de rand van stad Antwerpen.

kaart 6

b) *Verskil tussen leeftijds groepen en evolutie*

De evolutie naar een veralgemening van het tweeverdienersmodel doet de vraag rijzen of de percentages senioren met laag inkomen in de tijd afnemen en ook de vraag of er hierdoor grote verschillen zijn tussen leeftijds groepen.

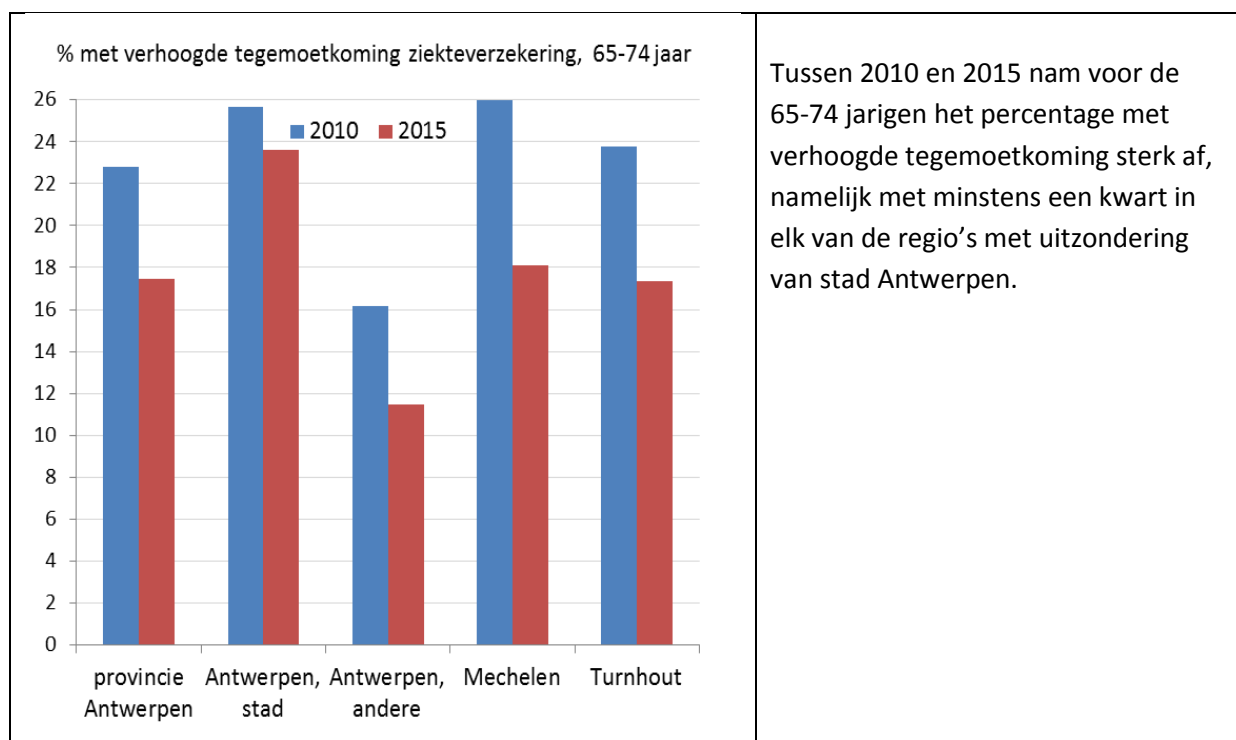
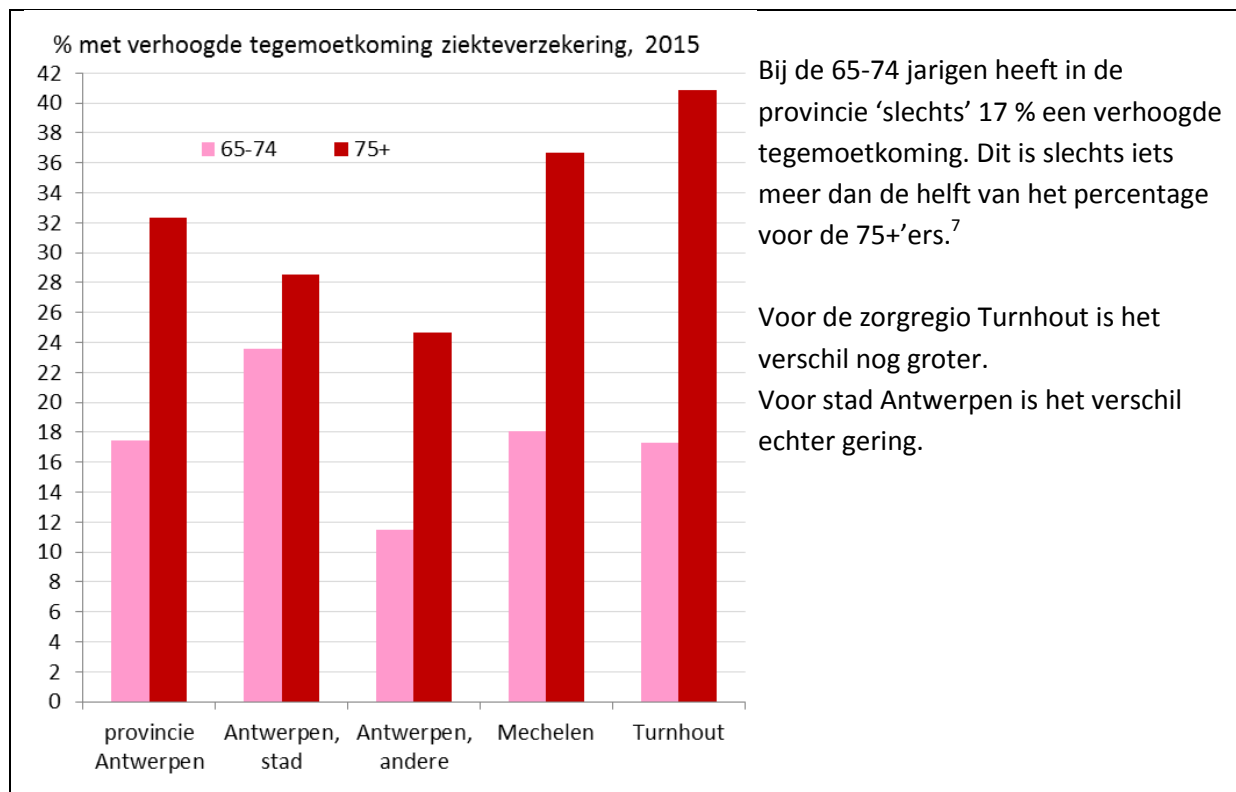
Grote verschillen tussen de leeftijds groepen kunnen echter ook het gevolg zijn van andere gezinssamenstelling. Met toenemende leeftijd wordt het percentage alleenstaanden groter. Bij de overgang van 'koppel' naar 'alleenstaande' verminderen de gezinsuitgaven, maar zal wellicht voor velen het gezinsinkomen nog sterker verminderen.⁶

Tabel 3 geeft voor Vlaanderen en voor de regio's en gemeenten in de provincie Antwerpen de percentages met verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering afzonderlijk voor de leeftijds groepen 65-74 jaar en 75 jaar of ouder, en dit voor 2010 en 2015.

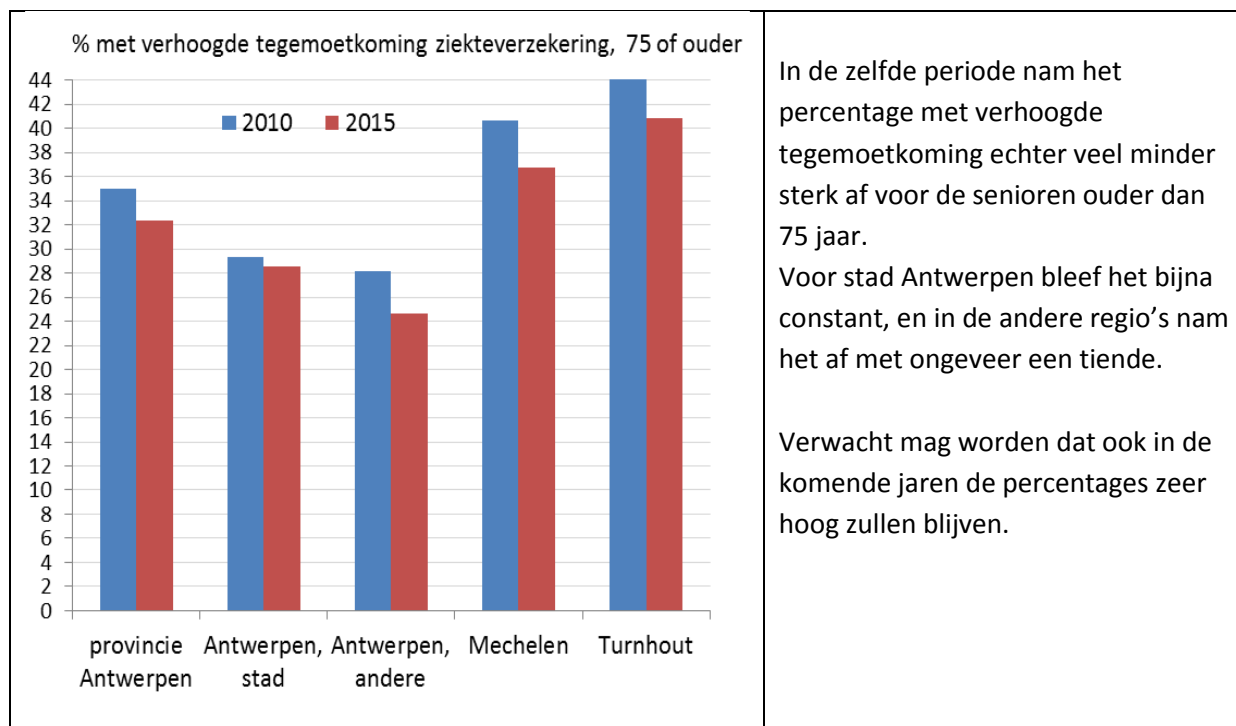
De bespreking blijft beperkt tot de provincie en de regio's aan de hand van de grafieken op pagina's 14 tot 15.

⁶ De inkomensgrens voor verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering is voor een alleenstaande 16 % lager dan voor een koppel. Als het inkomen voor velen met meer dan die 16 % daalt bij de overgang van koppel naar alleenstaande, is te verwachten dat bij de alleenstaanden een hoger percentage onder de inkomensgrens valt.

tabel 3: verhoogde tegemoetkoming ziekteverzekering in % van 65-74 en 75+, 2010 en 2015									
regio, gemeente	65-74 jaar		75 jaar en +		regio, gemeente	65-74 jaar		75 jaar en +	
	2010	2015	2010	2015		2010	2015	2010	2015
Vlaanderen	25	18	42	38	provincie Antwerpen	23	17	35	32
zorgregio									
Antwerpen					Mechelen	26	18	41	37
* stad	26	24	29	29	Turnhout	24	17	44	41
* andere	16	11	28	25					
Aartselaar	11	6	26	23	Lint	18	10	30	26
Antwerpen	26	24	29	29	Malle	24	16	43	37
Arendonk	21	16	44	41	Mechelen	27	20	34	32
Baarle-Hertog	30	22	42	41	Meerhout	26	18	46	48
Balen	23	19	46	44	Merksplas	32	19	53	47
Beerse	20	14	40	35	Mol	19	15	36	34
Berlaar	37	28	54	48	Mortsel	15	13	19	18
Boechout	18	12	33	26	Niel	18	15	31	27
Bonheiden	21	13	35	33	Nijlen	35	23	59	51
Boom	24	19	32	33	Olen	19	16	35	37
Bornem	21	13	39	34	Oud-Turnhout	16	11	33	30
Borsbeek	14	14	30	24	Putte	31	22	58	50
Brasschaat	13	10	21	20	Puurs	29	16	45	40
Brecht	22	14	43	34	Ranst	20	13	39	33
Dessel	21	16	40	42	Ravels	22	16	50	41
Duffel	26	17	43	36	Retie	23	18	51	44
Edegem	11	10	18	17	Rijkevorsel	31	19	48	48
Essen	21	13	39	31	Rumst	17	11	33	30
Geel	27	18	47	43	Schelle	19	12	32	27
Grobbendonk	28	18	48	42	Schildre	12	8	21	18
Heist-op-den-Berg	34	24	55	49	Schoten	14	10	21	20
Hemiksem	17	13	28	28	Sint-Amands	30	18	54	50
Herentals	25	18	41	41	Sint-Katelijne-Waver	28	17	50	42
Herenthout	34	25	61	55	Stabroek	12	11	27	20
Herselt	23	20	50	44	Turnhout	22	18	34	31
Hoogstraten	26	18	52	47	Vorselaar	42	26	59	53
Hove	10	7	19	15	Vosselaar	13	12	31	29
Hulshout	34	23	57	50	Westerlo	21	15	46	42
Kalmthout	17	9	34	28	Wijnegem	21	14	30	29
Kapellen	10	9	20	18	Willebroek	21	17	34	32
Kasterlee	23	15	45	41	Wommelgem	20	13	32	28
Kontich	16	10	26	22	Wuustwezel	28	16	50	43
Laakdal	23	17	50	42	Zandhoven	25	14	47	43
Lier	26	19	37	32	Zoersel	18	11	38	31
Lille	33	21	52	53	Zwijndrecht	14	12	22	22

⁷ Bij dit verschil is wel op te merken dat bij de oudere senioren het percentage alleenstaanden hoger is. Bij overlijden van de partner vermindert het inkomen, maar verminderen ook de uitgaven. De inkomensgrens voor de verhoogde tegemoetkoming houdt echter slechts weinig rekening met de gezinslast.

Een afzonderlijk gepubliceerd bestand bevat voor alle Vlaamse gemeenten (°) volgende cijfers		
aantal met verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering	65-74 jaar	1-1-2010 & 1-1-2015
	75 jaar en ouder	1-1-2015
in % van de leeftijdsgroep	65 jaar en ouder	1-1-2010 & 1-1-2015
	65-74 jaar	1-1-2015
	75 jaar en ouder	
procentrang (°°)	65 jaar en ouder	1-1-2015
	65-74 jaar	
	75 jaar en ouder	

(°) Via een kolom 'keuzegroep' is het mogelijk een zelf gekozen groep gemeenten te selecteren. De cijfers voor die groep verschijnen dan automatisch onderaan de tabel.

De tabel bevat ook kolommen om te filteren op sommige regio's.

(°°) geeft bij de waarde voor een gemeente aan hoeveel procent van de Vlaamse gemeenten lager scoren.

3. Zorgvraag en Inkomen

De meeste senioren verkeren nog in goede gezondheid. Met stijgende leeftijd neemt de gezondheid echter af en neemt de afhankelijkheid van zorg sterk toe. De statistieken van het Vlaams Zorgfonds vormen de beste basis om lokale verschillen weer te geven. Zij maken het ook mogelijk de relatie tussen zorgvraag en inkomen te schetsen.

Die statistieken geven per gemeente en leeftijdsgroep het aantal met een uitkering voor niet-medische zorg. De uitkering wordt onafhankelijk van het inkomen verleend op basis van een zware afhankelijkheid van zorg thuis (inclusief mantelzorg) of in een woonzorgcentrum (of nog in een rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis).⁸

a) Lokale verschillen in zorgvraag

Voor de gemeenten in de provincie Antwerpen geeft tabel 4 het aantal senioren met een uitkering en geeft tabel 5 die aantallen in procent van de leeftijdsgroep.

Tabel 4: uitkering Vlaams Zorgfonds, 65 jaar of ouder, 1-1-2015								
regio								
Antwerpen, stad	11119	Antwerpen, andere	9893	Mechelen	10651	Turnhout	12209	
gemeente								
Aartselaar	436	Geel	1247	Malle	481	Schildes	372	
Antwerpen	11119	Grobbendonk	204	Mechelen	1753	Schoten	737	
Arendonk	349	Heist-op-den-Berg	1150	Meerhout	384	Sint-Amands	327	
Baarle-Hertog	39	Hemiksem	237	Merksplas	166	Sint-Katelijne-Waver	688	
Balen	654	Herentals	873	Mol	1098	Stabroek	317	
Beerse	389	Herenthout	315	Mortsel	540	Turnhout	1075	
Berlaar	302	Herselt	546	Niel	263	Vorselaar	207	
Boechout	333	Hoogstraten	363	Nijlen	527	Vosselaar	222	
Bonheiden	456	Hove	179	Olen	306	Westerlo	725	
Boom	499	Hulshout	272	Oud-Turnhout	333	Wijnegem	321	
Bornem	556	Kalmthout	408	Putte	440	Willebroek	611	
Borsbeek	234	Kapellen	682	Puurs	424	Wommelgem	365	
Brasschaat	804	Kasterlee	429	Ranst	435	Wuustwezel	364	
Brecht	468	Kontich	344	Ravels	253	Zandhoven	363	
Dessel	291	Laakdal	566	Retie	257	Zoersel	623	
Duffel	408	Lier	952	Rijkevorsel	279	Zwijndrecht	541	
Edegem	491	Lille	367	Rumst	431			
Essen	347	Lint	144	Schelle	191			

⁸ Zware zorgafhankelijkheid: score B of C op de Katz-schaal of minstens 35 punten op de BEL-profielschaal, of minsten 15 punten voor de tegemoetkoming hulp aan bejaarden of integratietegemoetkoming.

De uitkering is niet te cumuleren met de tegemoetkoming voor voltijds verblijf in een instelling gesubsidieerd door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap en ook niet met een PAB (persoonlijk assistentiebudget).

[Zie 'zorgverzekering' Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid](#)

Tabel 5: Uitkering Vlaams Zorgfonds (2015) 65 jaar of ouder, in % van het aantal senioren

regio							
Vlaanderen	15,2			provincie Antwerpen	13,0		
Antwerpen, stad	12,8	Antwerpen, andere	11,3	Mechelen	13,5	Turnhout	14,7
gemeente							
Aartselaar	13,0	Geel	17,4	Malle	17,2	Schildes	7,9
Antwerpen	12,8	Grobbendonk	9,7	Mechelen	12,2	Schoten	10,3
Arendonk	14,9	Heist-op-den-Berg	14,0	Meerhout	19,9	Sint-Amands	19,7
Baarle-Hertog	7,9	Hemiksem	12,3	Merksplas	12,5	St-Katelijne-Waver	17,0
Balen	16,2	Herentals	16,3	Mol	16,1	Stabroek	10,4
Beerse	13,0	Herenthout	17,9	Mortsel	10,6	Turnhout	13,1
Berlaar	13,9	Herselt	18,9	Niel	15,6	Vorselaar	15,0
Boechout	13,3	Hoogstraten	10,0	Nijlen	12,0	Vosselaar	11,4
Bonheiden	13,3	Hove	10,0	Olen	14,6	Westerlo	15,9
Boom	15,6	Hulshout	15,0	Oud-Turnhout	12,1	Wijnegem	16,3
Bornem	13,1	Kalmthout	11,2	Putte	12,4	Willebroek	13,3
Borsbeek	11,5	Kapellen	11,4	Puurs	13,4	Wommelgem	14,5
Brasschaat	9,6	Kasterlee	13,0	Ranst	12,0	Wuustwezel	11,5
Brecht	9,6	Kontich	8,4	Ravels	9,6	Zandhoven	14,1
Dessel	16,8	Laakdal	19,1	Retie	12,9	Zoersel	13,4
Duffel	12,2	Lier	13,5	Rijkevorsel	13,7	Zwijndrecht	14,5
Edegem	9,7	Lille	13,3	Rumst	14,5		
Essen	10,8	Lint	10,2	Schelle	12,3		

Om de verschillen tussen gemeenten goed te schetsen kan men nog een stap verder gaan. Volgende cijfers voor Wijnegem illustreren dit.

			65-79	80-84	85-89	90+	totaal
Wijnegem	inwoners	A	1283	342	208	136	1969
	met uitkering	B	65	65	93	98	321
	in %	C	5,1	19,0	44,7	72,1	16,3
Vlaanderen	inwoners	D	873.024	201.195	116.094	55.153	1245.466
	% met uitkering	E	6,7	23,1	41,3	66,1	15,2
Wijnegem	met uitkering bij Vlaamse percentages	A*E %	86	79	86	90	341

Van alle senioren in Wijnegem hebben 16,3 % een uitkering .(C) Dit is meer dan de 15,2 % in Vlaanderen .(E)

Het percentage neemt zeer sterk toe met de leeftijd. Hierdoor heeft ook de leeftijdsverdeling een invloed op het totale percentage.

De tabel geeft per leeftijdsgroep ook hoeveel senioren met uitkering we voor Wijnegem zouden verwachten als het percentage met een uitkering gelijk zou zijn aan dit voor Vlaanderen (A*E %).

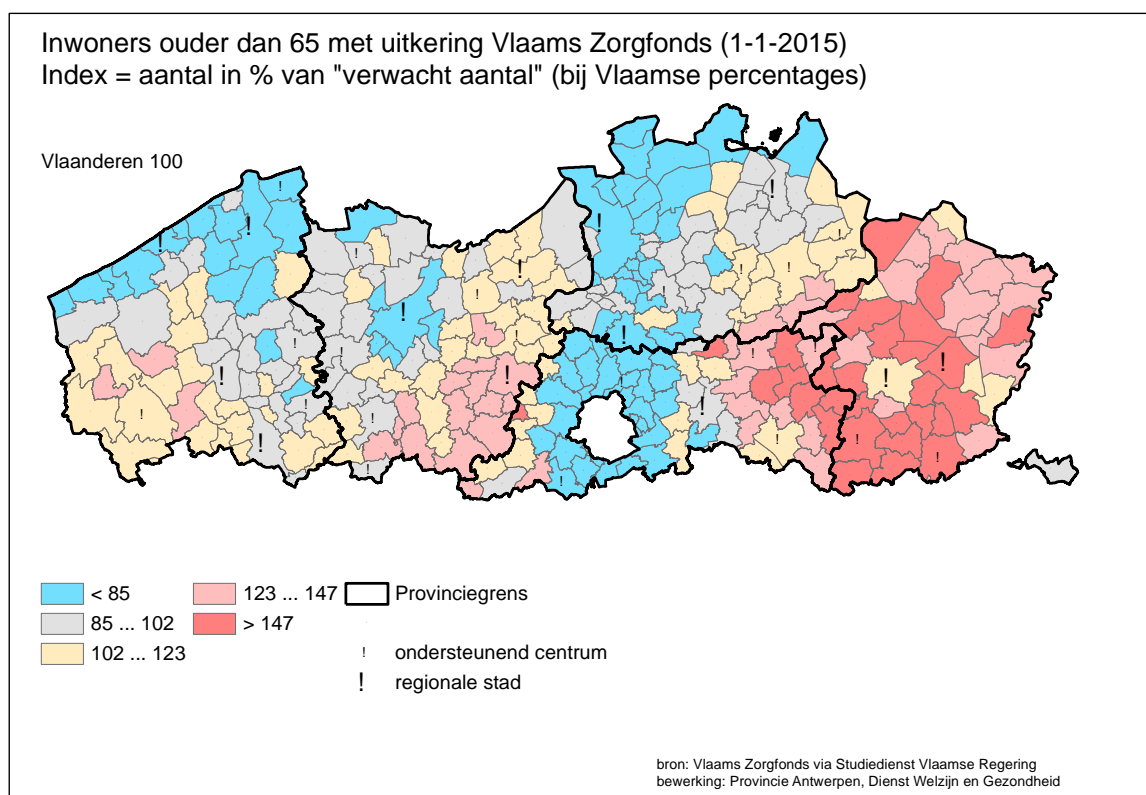
Het totale werkelijke aantal (B = 321) is lager dan het verwachte (A*E % = 341). Daar beide aantallen betrekking hebben op een zelfde leeftijdsverdeling is het verschil volledig bepaald door de verschillen in de leeftijdsspecifieke percentages.

Het 'werkelijk aantal' (321) in % van het 'verwacht aantal bij Vlaamse percentages' (341) geeft dus in welke mate de zorgvraag lager of hoger is dan in Vlaanderen na eliminatie van het effect van de leeftijdsverdeling. Is die index bijvoorbeeld 110 dan is die zorgvraag 10 % hoger.

Kaart 7 geeft de resultaten voor de gemeenten in Vlaanderen verdeeld over vijf klassen. Er zijn grote lokale verschillen in de zorgvraag (na eliminatie van de invloed van verschillen in de leeftijdsverdeling van de senioren) .

- De gemeenten in roze of rood behoren tot de kwart hoogst scorende. De zorgvraag is er minstens 23 % of bijna een kwart hoger dan in Vlaanderen. Het betreft vooral gemeenten in de provincie Limburg en aansluitend in het Hageland, en verder in het zuidoostelijk deel van Oost-Vlaanderen.
- De gemeenten in blauw behoren tot de 1 op 4 laagst scorende. De zorgvraag is er meer dan 15 % lager dan in Vlaanderen. Het betreft vooral Kustgemeenten, de steden Antwerpen Gent en Mechelen, gemeenten rond die steden en ook rond Brussel en gemeenten in de noordrand van de provincie Antwerpen.

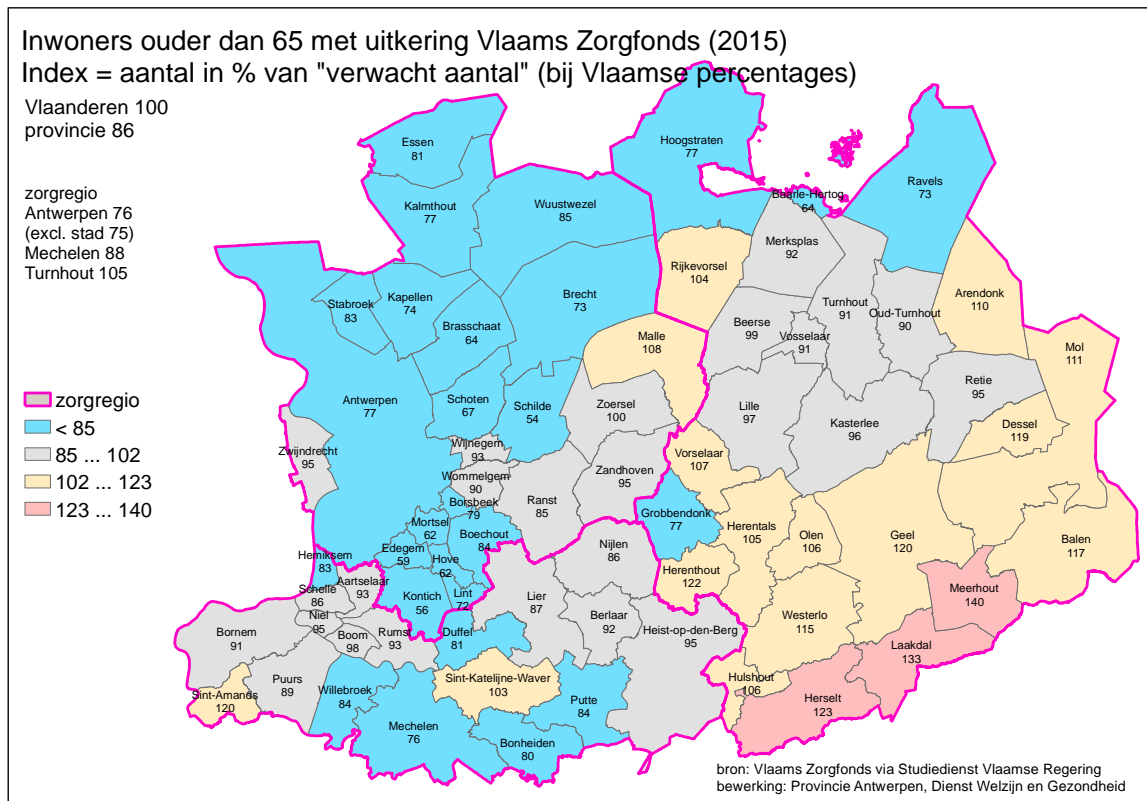
kaart 7

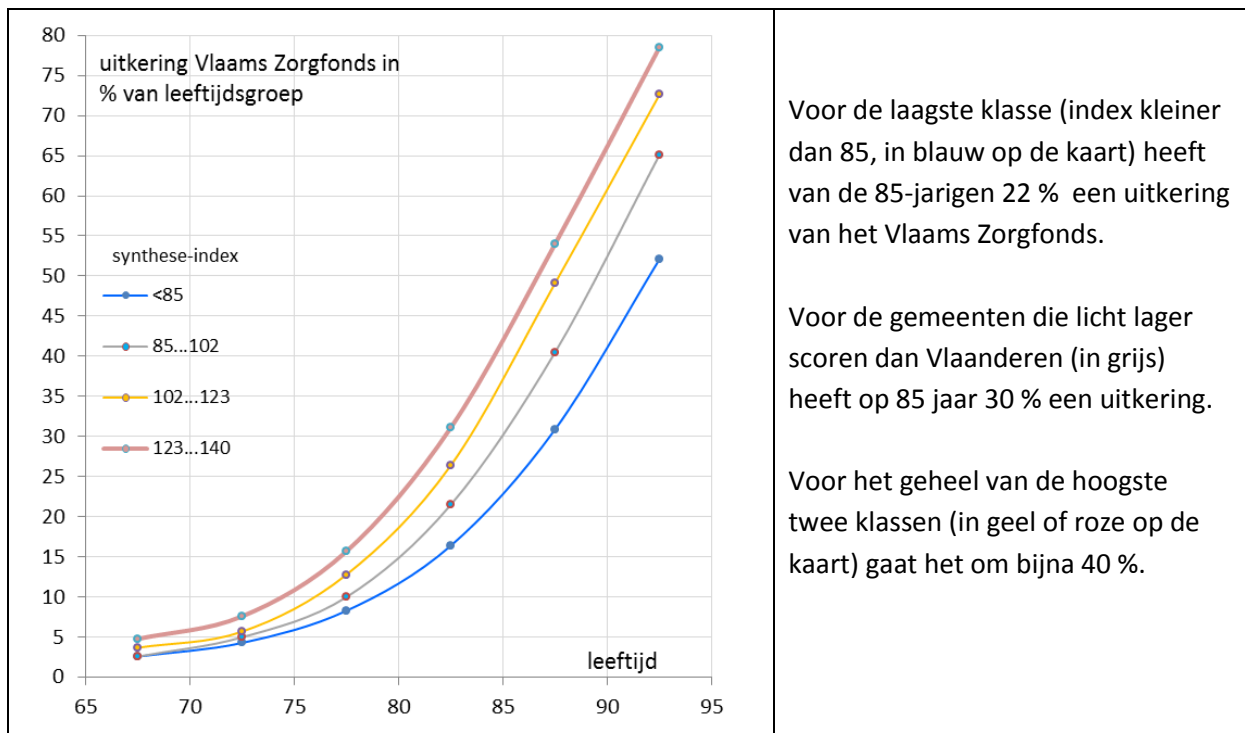
Kaart 8 zoomt in op de provincie Antwerpen.

- De steden Antwerpen en Mechelen, veel gemeenten in de Antwerpse periferie, en de meest noordelijke gemeenten van de regio Turnhout scoren minstens 15 % lager dan Vlaanderen.
- Hoger dan Vlaanderen scoren vooral de meeste gemeenten in het zuiden van de regio Turnhout (aansluitend bij Limburg en Hageland met nog hogere waarden).

kaart 8

Volgende grafiek geeft voor elke klasse van gemeenten in de provincie Antwerpen het verloop van de percentages met de leeftijd en geeft hiermee een concreter beeld.

Een afzonderlijk gepubliceerd bestand bevat voor alle Vlaamse gemeenten (°) volgende cijfers	
aantal met uitkering Vlaams Zorgfonds	65 jaar en ouder per leeftijdsgroep van 5 jaar 1-1-2015
In % van de leeftijdsgroep	
Index 65 jaar en + (eliminatie effect leeftijdsverdeling)	(a) werkelijk aantal met uitkering (b) verwacht aantal bij Vlaamse percentages per leeftijdsgroep Index = $100 * a / b$
Procentrang (°) voor index	

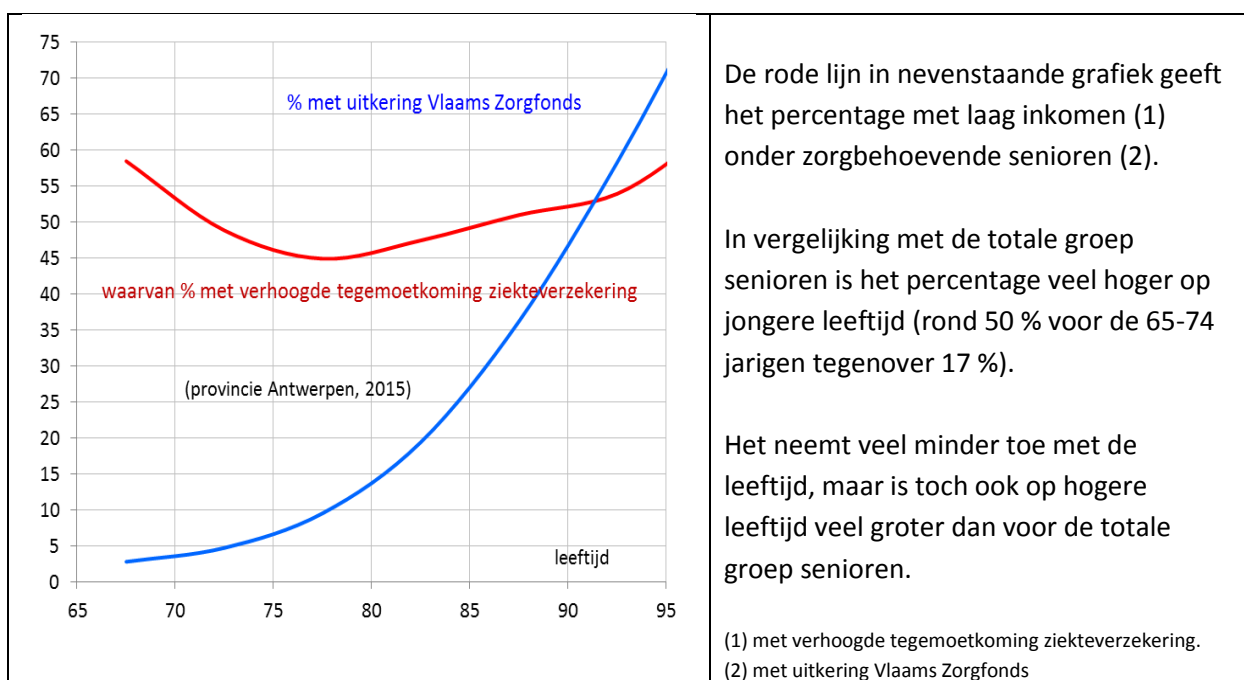
(°) Via een kolom 'keuzegroep' is het mogelijk een zelf gekozen groep gemeenten te selecteren. De cijfers voor die groep verschijnen dan automatisch onderaan de tabel. De tabel bevat ook kolommen om te filteren op sommige regio's.

(°) geeft bij de waarde voor een gemeente aan hoeveel procent van de Vlaamse gemeenten lager scoren.

b) Zorgvraag en Inkomen

Voor de totale groep senioren zagen we dat het percentage met een laag inkomen (zo laag dat men recht heeft op een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering) sterk toeneemt met de leeftijd (zie eerste grafiek pagina 14). Voor de 65-74 jarigen gaat het in de provincie Antwerpen om 17 % tegenover 32 % voor de inwoners ouder dan 85 jaar.

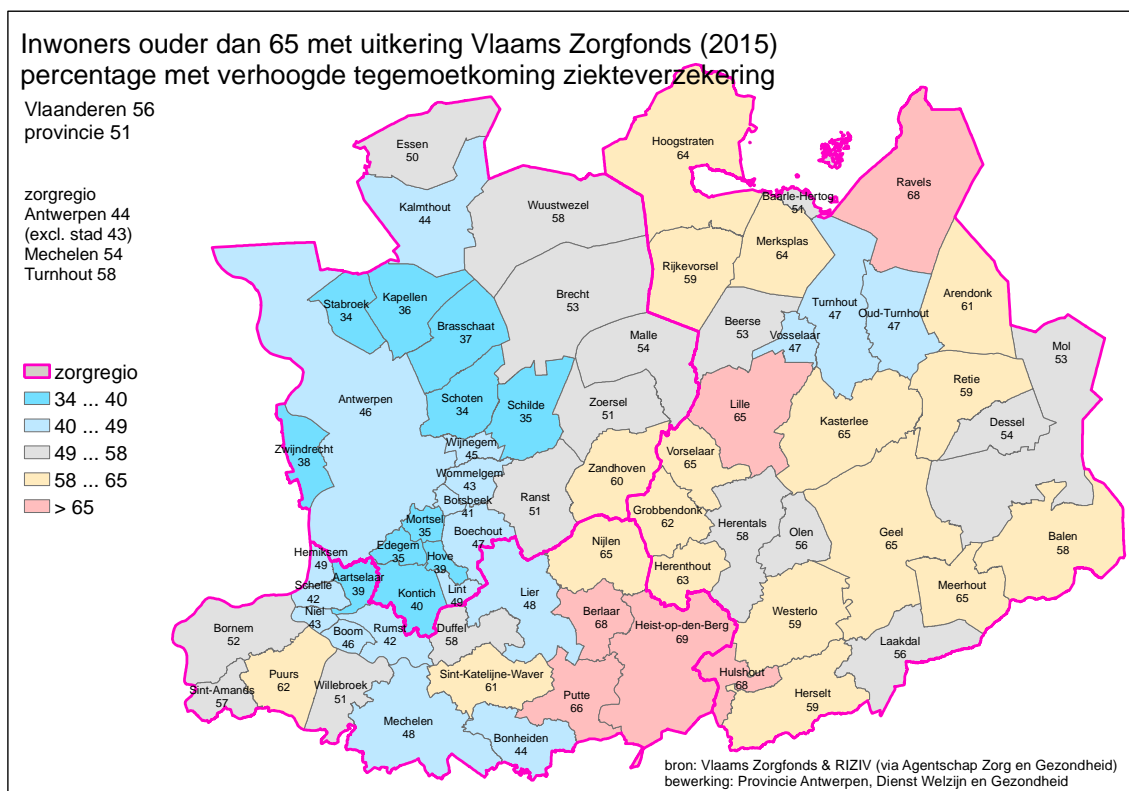
De statistieken over het Vlaams Zorgfonds geven ook een opsplitsing over al dan niet recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Op die basis geeft volgende grafiek voor de provincie Antwerpen weer hoe het percentage met laag inkomen evolueert met de leeftijd binnen de groep met een uitkering van het Vlaams Zorgfonds.

Volgende kaart geeft een beeld van de lokale verschillen in de provincie Antwerpen voor de totale groep zorgbehoevende senioren.

- Zelfs voor de gemeenten in de rand van stad Antwerpen heeft minstens één op drie van de zorgbehoevende senioren een laag inkomen.
- Voor bijna alle gemeenten in de regio Turnhout en aansluitend voor die in de oostrand van Antwerpen en ook nog voor die in het oosten van de regio Mechelen gaat het om de meerderheid van de zorgbehoevenden (meestal meer dan 60 %).

kaart 9

Tabel 6 geeft per gemeente en regio het aantal senioren met zware zorgbehoefendheid (Vlaams Zorgfonds) én laag inkomen (Verhoogde tegemoetkoming ziekteverzekering).

Tabel 6. Uitkering Vlaams Zorgfonds én Verhoogde tegemoetkoming Ziekteverzekering, 65 jaar of ouder (2015)							
regio	Antwerpen, stad		Antwerpen, andere		Mechelen	Turnhout	
Antwerpen, stad	5079		4249		5711	7116	
gemeente							
Aartselaar	170	Geel	807	Malle	258	Schilde	129
Antwerpen	5079	Grobbendonk	126	Mechelen	836	Schoten	252
Arendonk	213	Heist-op-den-Berg	789	Meerhout	248	Sint-Amands	187
Baarle-Hertog	20	Hemiksem	116	Merkspias	107	Sint-Katelijne-Waver	421
Balen	382	Herentals	506	Mol	585	Stabroek	108
Beerse	207	Herenthout	198	Mortsel	189	Turnhout	507
Berlaar	205	Herselt	323	Niel	113	Vorselaar	134
Boechout	155	Hoogstraten	232	Nijlen	340	Vosselaar	105
Bonheiden	202	Hove	69	Olen	171	Westerlo	427
Boom	230	Hulshout	185	Oud-Turnhout	155	Wijnegem	143
Bornem	290	Kalmthout	179	Putte	289	Willebroek	310
Borsbeek	97	Kapellen	245	Puurs	265	Wommelgem	157
Brasschaat	296	Kasterlee	278	Ranst	221	Wuustwezel	210
Brecht	250	Kontich	137	Ravels	172	Zandhoven	218
Dessel	157	Laakdal	315	Retie	152	Zoersel	316
Duffel	235	Lier	453	Rijkevorsel	164	Zwijndrecht	205
Edegem	171	Lille	240	Rumst	180		
Essen	174	Lint	70	Schelle	80		

Een afzonderlijk gepubliceerd bestand bevat voor alle Vlaamse gemeenten (°) volgende cijfers		
aantal met uitkering Vlaams Zorgfonds én verhoogde tegemoetkoming ziekteverzekering	per leeftijdsgroep van 5 jaar	op 1-1-2015
In % van aantal met uitkering Vlaams Zorgfonds	(vanaf 65 jaar)	
idem	65 jaar of ouder	
	65-84 jaar 85 jaar of ouder	
procentrang	65 jaar of ouder	

(°) Via een kolom 'keuzegroep' is het mogelijk een zelf gekozen groep gemeenten te selecteren. De cijfers voor die groep verschijnen dan automatisch onderaan de tabel. De tabel bevat ook kolommen om te filteren op sommige regio's.

(°) geeft bij de waarde voor een gemeente aan hoeveel procent van de Vlaamse gemeenten lager scoren.

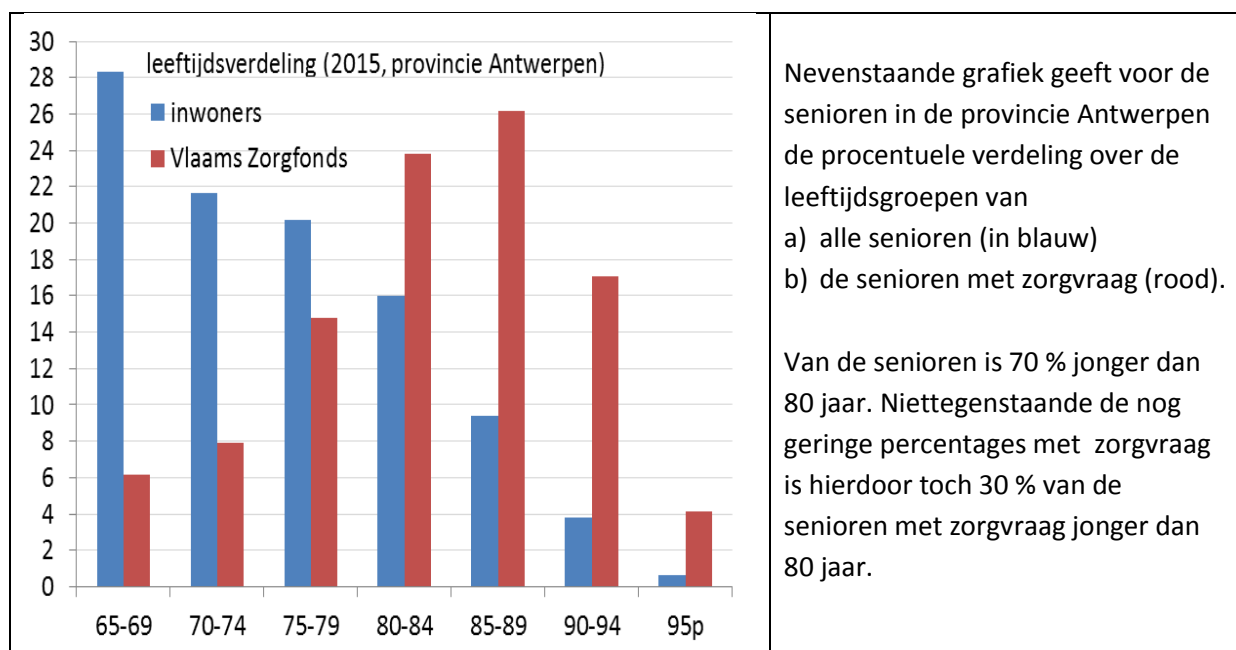
4. Evolutie van de zorgvraag

Na de voorstelling van een methode om de evolutie te ramen volgt eerst de evolutie van de totale vraag en verder de evolutie van de residentiële zorgvraag.

a) Methode

Om zicht te krijgen op de evolutie van de zorgvraag wordt vaak gekeken naar de evolutie van het aantal ouder dan 80 jaar (omdat de percentages met zorgvraag op jongere leeftijd gering zijn). Dit volstaat echter niet.

- De zorgvraag stijgt juist nog heel sterk na de leeftijd van 80. Kijken we dan beter naar 'ouder dan 85 jaar'?
- Maar zelfs als men naar 80+ kijkt, mist men al veel senioren met een zorgvraag, zoals blijkt uit volgende grafiek.

Om de evolutie van de zorgvraag te ramen is het daarom beter rekening te houden met alle leeftijdsgroepen, maar slechts in verhouding tot het percentage met een zorgvraag (op basis van het Vlaams Zorgfonds).

Eerst volgt een schets van de totale zorgvraag. Verder wordt specifiek ingegaan op de residentiële zorgvraag.

b) *Totale zorgvraag*

Tabel 7 geeft voor de gemeenten en regio's in de provincie Antwerpen de raming voor 2025 van het aantal senioren met een uitkering van het Vlaams Zorgfonds en de toename tussen 2015 en 2025.

De raming steunt op

- a) de evolutie van de leeftijdsgroepen (bevolkingsprojectie Studiedienst Vlaamse Regering)
- b) percentages met een uitkering die per leeftijdsgroep en per gemeente constant blijven.

Tabel 7. Uitkering Vlaams Zorgfonds, 65 jaar of ouder - raming 2025 en toename 2015-205								
	2025	toename		2025	toename		2025	toename
regio								
Antwerpen, stad	11550	431	Mechelen	13357	2706	Turnhout	16768	4559
Antwerpen, andere	13461	3568	Turnhout					
gemeente								
Aartselaar	727	291	Herselt	685	139	Ranst	654	219
Antwerpen	11550	431	Hoogstraten	553	190	Ravels	372	119
Arendonk	505	156	Hove	231	52	Retie	385	128
Baarle-Hertog	51	12	Hulshout	367	95	Rijkevorsel	421	142
Balen	878	224	Kalmthout	573	165	Rumst	549	118
Beerse	584	195	Kapellen	890	208	Schelle	249	58
Berlaar	369	67	Kasterlee	637	208	Schilde	497	125
Boechout	454	121	Kontich	489	145	Schoten	888	151
Bonheiden	623	167	Laakdal	731	165	Sint-Amands	436	109
Boom	520	21	Lier	1092	140	Sint-Katelijne-Waver	849	161
Bornem	794	238	Lille	537	170	Stabroek	471	154
Borsbeek	308	74	Lint	205	61	Turnhout	1371	296
Brasschaat	1149	345	Malle	662	181	Vorselaar	298	91
Brecht	689	221	Mechelen	1916	163	Vosselaar	333	111
Dessel	371	80	Meerhout	486	102	Westerlo	1043	318
Duffel	520	112	Merkspas	252	86	Wijnegem	403	82
Edegem	605	114	Mol	1521	423	Willebroek	709	98
Essen	472	125	Mortsel	627	87	Wommelgem	509	144
Geel	1530	283	Niel	284	21	Wuustwezel	519	155
Grobbendonk	284	80	Nijlen	729	202	Zandhoven	541	178
Heist-op-den-Berg	1570	420	Olen	454	148	Zoersel	917	294
Hemiksem	280	43	Oud-Turnhout	506	173	Zwijndrecht	712	171
Herentals	1149	276	Putte	602	162			
Herenthout	475	160	Puurs	545	121			

Kaart 10 geeft voor de Vlaamse gemeenten een beeld van de sterke verschillen in procentuele toename voor de senioren met een uitkering.

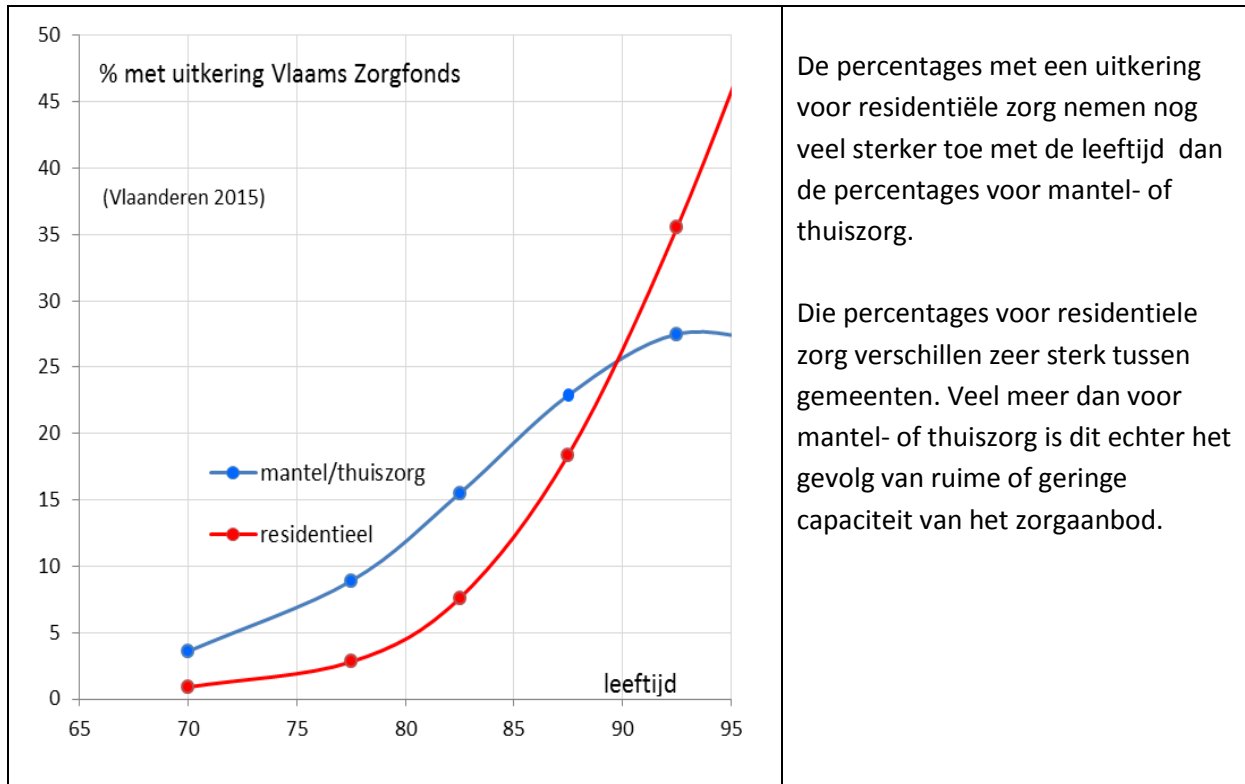
- In Vlaanderen zou de zorgvraag van senioren in tien jaar toenemen met 26 % of ruim een kwart.
- Voor 1 op 4 gemeenten (in roze of rood) is de verwachte toename zelfs groter dan 37 %. Het gaat om de meerderheid van de gemeenten in de provincie Antwerpen en verder vooral om gemeenten in de provincie Limburg of aan de Kust.

Kaart 11 zoomt in op de provincie Antwerpen.

- Slechts voor Antwerpen, Niel, Boom en Mechelen is de toename minder dan 10 %, en voor Mortsel, Hemiksem, Willebroek en Lier minder dan 21 %.
- Voor bijna 1 op 2 gemeenten (in roze of rood) is de toename groter dan 37 %. Vooral gemeenten in het noorden van de regio Turnhout en in het oosten van de regio Antwerpen scoren zeer hoog.

c) Residentiële zorgvraag

Volgende grafiek geeft per leeftijdsgroep een uitsplitsing van de percentages met een uitkering van het Vlaams Zorgfonds naargelang het gaat om enerzijds mantel- of thuiszorg en anderzijds om residentiële zorg.

Een raming van de evolutie van de residentiële zorgvraag kan daarom niet steunen op constant blijvende gemeentelijke percentages per leeftijdsgroep.

De Vlaamse programmatie voor residentiële opvang van ouderen steunt op percentages die per leeftijdsgroep gelijk zijn voor alle gemeenten. Bij de erkenning van nieuwe plaatsen wordt wel rekening gehouden met de bestaande capaciteit in naburige gemeenten.⁹

Volgende raming steunt op een evolutie tegen 2025 van de gemeentelijke percentages naar die voor Vlaanderen.

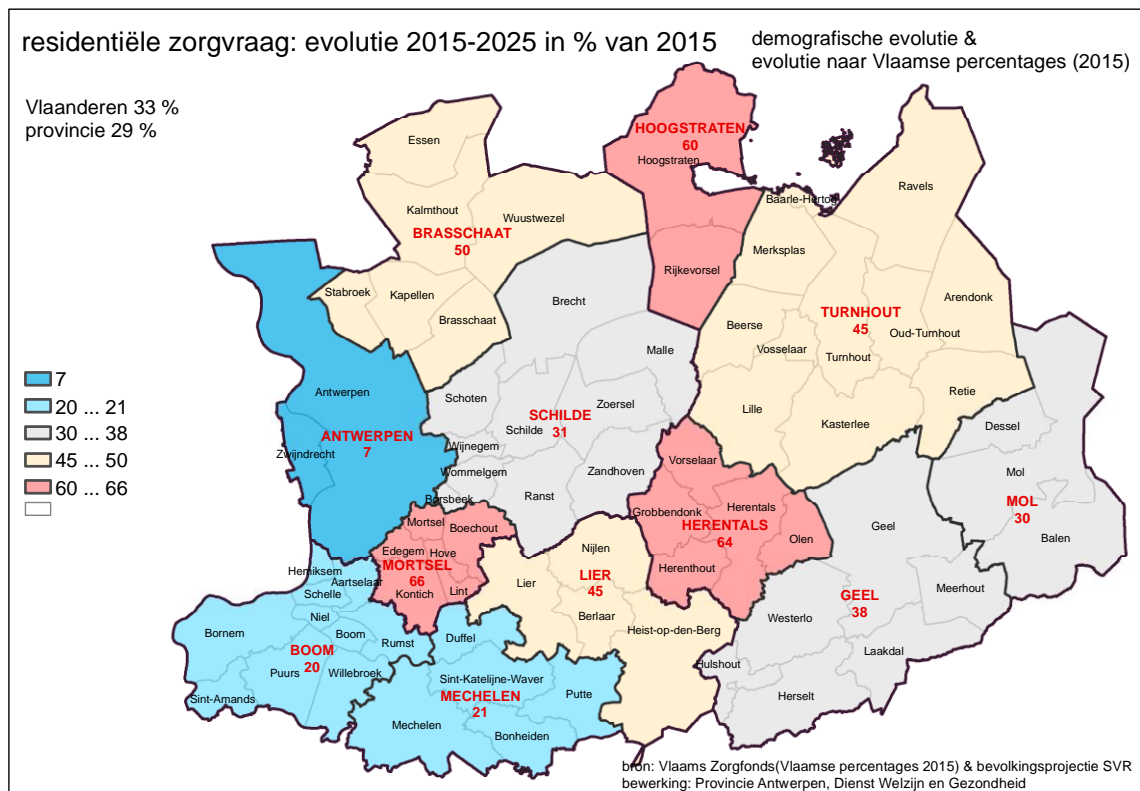
De bespreking van de resultaten blijft beperkt tot de "kleinstedelijke zorgregio's" (volgens het decreet van 23 mei 2003 gewijzigd in 2008). Voor die resultaten is het dus voldoende dat de percentages op het niveau van die regio's gelijk worden.

De afzonderlijk gepubliceerde tabellen maken het mogelijk de resultaten te bepalen voor zelf gekozen regio's.

⁹ Zie webiste [Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, procedures en regels](#)

Kaart 12 geeft voor de regio's in de provincie Antwerpen de procentuele toename tussen 2015 en 2025 van het aantal senioren met een uitkering van het Vlaams Zorgfonds voor residentiële zorg, als tegen 2025 de percentages per leeftijdsgroep evolueren naar die voor Vlaanderen in 2015.

Kaart 12

Voor het geheel van de provincie Antwerpen zou de residentiële zorgvraag met 29 % toenemen. Er zijn echter grote verschillen zelfs op regionaal niveau.

- Voor de regio Antwerpen blijft de toename beperkt tot 7 %, en voor de regio's Boom en Mechelen tot 20 %.
- Voor alle andere regio's is de toename groter dan 30 % en voor sommige zelfs meer dan 60 %.

De evolutie van het aantal senioren met een residentiële zorgvraag is opgenomen in het eerste deel van tabel 8 (aantallen in zwart). Voor het geheel van de provincie is er een toename met 5533.

Bij die evolutie dringen zich volgende vragen op.

1. Zal na 2025 de vraag niet afnemen?

Op basis van de evolutie de leeftijdsgroepen (punt 1b, pagina 7-8) is te verwachten dat het aantal senioren op hoge leeftijd na 2025 minder sterk maar toch nog sterk zal blijven toenemen. Ingaan op de toenemende zorgvraag houdt dus ook op langere termijn geen risico op overinvestering in.

2. *Kan mantel- en thuiszorg in toenemende mate in de plaats treden van residentiële zorg?*

Het tweede deel in tabel 8 (80 % hypothese) vermindert de voor 2025 geraamde residentiële vraag met 20 %. Voor het geheel van de provincie zou dan het residentiële aanbod nauwelijks moeten toenemen (met 3 % in plaats van met 29 %).

Dit beeld voor de provincie veronderstelt wel de afbouw van capaciteit in sommige regio's. Voor de andere regio's blijft er een totale toename met 8 %, en voor 1 op 2 regio's zelfs een toename met meer dan 16 %.

De vraag blijft uiteraard ook in welke mate de mogelijkheden voor beroep op mantelzorg niet afnemen¹⁰, en in welke mate de mantelzorg een toenemende last kan dragen, en hoe sterk dan de gemiddelde leeftijd in de woonzorgcentra nog kan toenemen¹¹.

Tabel 8. Uitkeringen voor Residentiële Zorg, evolutie 2015-2025 per zorgregio							
regio	Evolutie naar Vlaamse percentages				80 % hypothese		
	2015	2025	Evolutie		2025	Evolutie	
			aantal	%		aantal	%
Antwerpen	5828	6230	402	7	4984	- 844	- 14
Brasschaat	1400	2100	700	50	1680	280	20
Schilde	2207	2885	678	31	2308	101	5
Mortsel	954	1588	634	66	1270	316	33
Boom	1810	2166	356	20	1733	- 77	- 4
Mechelen	1779	2156	377	21	1725	- 54	- 3
Lier	1106	1604	498	45	1284	178	16
Turnhout	1554	2252	698	45	1802	248	16
Hoogstraten	260	415	155	60	332	72	28
Herentals	601	986	385	64	789	188	31
Geel	1127	1557	430	38	1245	118	11
Mol	737	957	220	29	766	29	4
provincie	19363	24896	5533	29	19918	555	3

¹⁰ Hierbij dient voor jongere generaties van senioren gewezen op hogere scheidingscijfers, geringer kindertal, veralgemening van tweeverdienersmodel bij hun kinderen en toename van hun pensioenleeftijd, ...

¹¹ Zelfs zonder verschuiving van mantel- en thuiszorg zou in 2025 van de senioren in de provincie met een uitkering voor residentiële zorg 85 % ouder zijn dan 80 jaar en 68 % ouder dan 85 jaar.

Een afzonderlijk gepubliceerd bestand bevat voor alle Vlaamse gemeenten (°) volgende cijfers over alle uitkeringen van het Vlaams Zorgfonds		
aantal met uitkering Vlaams Zorgfonds	Per leeftijdsgroep van 5 jaar (vanaf 65 jaar)	Op 1-1-2025
	65 jaar of ouder	
Evolutie in % van aantal in 2015 bij per gemeente constant blijvende percentages per leeftijdsgroep	65 jaar of ouder	Evolutie 2015-2025
procentrang (°) voor evolutie		

Een afzonderlijk gepubliceerd bestand bevat voor alle Vlaamse gemeenten (°) volgende cijfers Over de uitkering van het Vlaams Zorgfonds voor residentiële zorg	
aantal met uitkering Vlaams Zorgfonds voor residentiële zorg	op 1-1-2025
toename 2015-2025 bij evolutie naar Vlaamse percentages (2015) per leeftijdsgroep	aantal
	in % van aantal in 2015
	procentrang (°) voor toename in %

(°) Via een kolom 'keuzegroep' is het mogelijk een zelf gekozen groep gemeenten te selecteren. De cijfers voor die groep verschijnen dan automatisch onderaan de tabel. De tabel bevat ook kolommen om te filteren op sommige regio's.

(°) geeft bij de waarde voor een gemeente aan hoeveel procent van de Vlaamse gemeenten lager scoren.

Enkele besluiten en vragen

Demografie

Het aantal 'senioren' zal in de komende tien jaar zowel in Vlaanderen als in de provincie Antwerpen met één vijfde toenemen. Binnen de provincie zijn er wel grote verschillen.

Zo is er voor stad Antwerpen slechts een toename met 6 %. Voor bijna alle gemeenten in de zorgregio Turnhout en in het oosten van de regio Antwerpen is de toename groter dan 25 % en voor de meeste zelfs groter dan 30 %.

Nog sterkere toenames zijn te verwachten voor het aantal oudere senioren.

Veel gebruikt hiervoor is de toename van het aantal ouder dan 80 jaar. Voor die leeftijdsgroep is de toename niet groter.

Een ander beeld geeft de evolutie van het aantal ouder dan 85 jaar, dat voor de provincie Antwerpen in tien jaar met één derde zal toenemen. Voor stad Antwerpen blijft de toename beperkt tot 4 % en voor stad Mechelen tot 8 %. Hier staat tegenover dat voor bijna alle gemeenten in de zorgregio Turnhout en in het oosten van de regio's Antwerpen en Mechelen de toename groter is dan 40 %.

Lage inkomens

De beste indicator voor lokale verschillen in het 'percentage inwoners met een laag inkomen' is het 'percentage met een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering'.

In Vlaanderen gaat het om 28 % van de inwoners ouder dan 65 jaar, in de provincie Antwerpen om 25 %.

Tussen de gemeenten zijn er weer grote verschillen. Heist-op-den-Berg en omliggende gemeenten en iets verder ook Lille en Vorselaar behoren met meer dan 35 % tot het kwart hoogst scorende gemeenten in Vlaanderen.

Voor oudere senioren zijn de percentages met een laag inkomen nog veel hoger. In de leeftijdsgroep 75 jaar of ouder heeft in de provincie Antwerpen 32 % recht op de verhoogde tegemoetkoming. (of bijna het dubbele van de 17 % bij de 65-74 jarigen).

In de periode 2010-2015 namen de percentages voor de leeftijdsgroep 65-74 jaar sterk af. De afname voor de leeftijdsgroep 75 jaar en ouder was veel minder sterk. Te verwachten is dat zij voor oudere senioren in de toekomst nog hoog zullen blijven.

Zorgvraag en inkomen

Lokale verschillen in zorgvraag

De statistieken van het Vlaams Zorgfonds tonen dat de afhankelijkheid van zorg bij oudere senioren sterk toeneemt met de leeftijd. Ook na correctie voor de leeftijdsverdeling blijven er tussen gemeenten grote verschillen in zorgafhankelijkheid.

Zo is zij voor het zuiden van de regio Turnhout (rond de lijn Herentals-Geel-Mol) groter dan voor Vlaanderen. Die regio sluit hierin aan bij de nog hogere scores voor Limburg en het Hageland.

Zorgvraag en inkomen

Van de senioren met een uitkering van het Vlaams Zorgfonds heeft in de provincie Antwerpen 50 % ook een 'laag inkomen' (op basis van verhoogde tegemoetkoming ziekteverzekering) tegenover 25 % in de totale groep senioren.

Zelfs voor de gemeenten in de rand van stad Antwerpen heeft minimum één op drie een laag inkomen.

Evolutie van de zorgvraag

Totale zorgvraag

Om de evolutie van de zorgvraag te ramen houdt men best rekening met alle leeftijdsgroepen, maar slechts in verhouding tot het percentage met een zorgvraag. Het percentage met een uitkering van het Vlaams Zorgfonds geeft hiervoor een goede basis. De voorgestelde raming steunt op per gemeenten en per leeftijdsgroep constant blijvende percentages.

Op die basis zou in de periode 2015-2025 de zorgvraag in de provincie Antwerpen met een kwart toenemen.

Voor 2 op 3 gemeenten is de toename zelfs groter dan een derde. Voor veel gemeenten in het noorden van de regio Turnhout en in het oosten van de regio Antwerpen is er zelfs een toename met ongeveer de helft.

Residentiele vraag

Lokale verschillen in het percentage met een uitkering voor residentiele zorg worden sterk beïnvloed door een ruime of beperkte capaciteit voor die zorg. De voorgestelde raming steunt daarom op een evolutie naar de Vlaamse percentages, alleszins op het niveau van enkele aangrenzende gemeenten. Als voorbeeld werd de evolutie voor de kleine zorgregio's (decreet 2003, niveau 2) geraamd.

Voor het geheel van de provincie Antwerpen zou de residentiële zorgvraag met 29 % toenemen. Voor de meeste regio's is de toename nog sterker, oplopend tot meer dan 60 % voor de regio's Mortsel, Herentals en Hoogstraten.

Beleidsvragen

Het aantal senioren neemt de komende tien jaar in de provincie Antwerpen met één vijfde toe. De jongste decennia is de beeldvorming van senioren in goede gezondheid en met hogere pensioenen dominant geworden. Men is bijna geneigd te vragen: is een specifiek ouderenbeleid dan nog nodig?

Voor jongere senioren was er de voorgaande vijf jaren een sterke vermindering van het aantal met een laag inkomen. Toch gaat het bij de 65-74 jarigen nog om 1 op 6.

Bij de senioren ouder dan 75 jaar gaat het zelfs nog om 1 op 3. Daarenboven nam voor de oudere senioren het percentage met laag inkomen veel minder af.

Op de leeftijd van 75 jaar heeft nog maar 1 op 20 recht op een uitkering van het Vlaams Zorgfonds. Maar op 85 jaar gaat het al om 1 op 4. Het totale aantal ouder dan 85 zal in de komende tien jaar met een derde toenemen.

Voor de totale zorgvraag van senioren is een toename met een kwart te verwachten.

Van de senioren met een zorgvraag heeft 1 op 2 een laag inkomen.

Voor de residentiële zorgvraag is de te verwachten toename zelfs nog sterker.

Kan de evolutie van het aanbod overgelaten worden aan de marktwerking, als men weet dat de meerderheid van de zorgvragers een laag inkomen heeft?

En voor sommige regio's is de te verwachten toename van de residentiële zorgvraag nog veel sterker.

Dienen gemeenten dan geen regierol op te nemen? En wat is hierin de rol van samenwerking en van het bovenlokale?

BRONNEN

Statistische bronnen

Inwoners per leeftijdsgroep van 5 jaar 2010 en 2015 2025	FOD Economie, Algemene Directie Statistiek Studiedienst Vlaamse Regering
Verhoogde tegemoetkoming ziekteverzekering	RIZIV (Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (via Studiedienst Vlaamse Regering, portaal lokale statistieken)
Uitkering Vlaamse Zorgverzekering	Vlaams Zorgfonds (via Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid)
Zorgregio's	Decreet van 23 mei 2003 betreffende de indeling in zorgregio's ...

Andere bronnen

FOD SOCIALE ZEKERHEID, [Belgische Pensioenatlas](#)

PROVINCIE ANTWERPEN (Dienst Welzijn en Gezondheid),

* Lage inkomens en leeftijd, lokale verschillen, 2014

* Lokale bevolkingsprojecties, 2015

(www.provant.be beleid en diensten, welzijn en gezondheid, omgevingsanalyse, thematische studies)

RIJKSINSTITUUT VOOR ZIEKTE EN INVALIDITEITSVERZEKERING,

inkomensgrenzen voor verhoogde tegemoetkoming ziekteverzekering www.riziv.fgov.be,

STUDIEDIENST VLAAMSE REGERING, SVR-projecties van de bevolking en huishoudens voor Vlaamse steden en gemeenten, 2015-2030 (2014) (zie [svr-projectie](#))

VLAAMS AGENTSCHAP ZORG EN GEZONDHEID,

* voorwaarden voor uitkering Vlaams Zorgfonds (Zie 'zorgverzekering' Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid)

* programmatie ouderenvoorzieningen (Zie [Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, procedures en regels](#))

VLAAMSE WETGEVING, Decreet van 23 mei 2003 betreffende de indeling in zorgregio's ...